

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Najemniki. — Kako se je Pepeluharjev Nace za službo priporočal. — Šola naj ne bo občinski pašnik. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica nredništva.

Najemniki.

Zadnje čase so uvideli klerikalci, da se jim trdnjava daje. Od vseh strani so to trdnjavo napadli do sedaj mirni sovražniki. Klerikalci pa navajeni samo zapovedovanja, niso bili zmožni se sami vojskovati brez zaveznikov. Za denar pa se dobi vse. Iz več posvetnih stanov so dobili in najeli razne pohabljenе generalčke, ki so se jim prodali z dušo in telesom. Sedaj so se oddahnili nekoliko videvši, da so ti plačani generalčki, tudi s pomočjo zlatega boga, potegnili za seboj nekaj močicev manjše šarže, s katerimi se je popolnila ta pisana armada.

Poveljnika I. plač. razr. in nespremenljivega značaja je dal odvetniški stan; iz obrtniškega kroga so tudi zraven in tudi iz učiteljskega stanu so se rekrutirali, kateri pa seveda služijo v ti armadi bolj za „purše“. In taka vojska, spolnjena še s kaplanskimi pobočniki, se je spustila v naprednjaške vrste, katerim pa se ni zgodilo do sedaj še ničesar hudega.

Učiteljski uhajači združili so se v dosego večjih in junaških uspehov v „Slomškovo zvezo“, ki se pa hoče, čeravno ločena od učiteljstva, imenovati učiteljska zveza.

Faktično pa je ta zvezica zveza duhovnov in le nekaj učiteljev in učiteljic, kateri pa so v veliki manjšini nasproti prvim. Zato se mora odrekati odločno, da bi bila ta zveza zasnovana v prospeh šolstva in učiteljstva, temveč v nasprotni namen, da potisne šolo in učiteljstvo nazaj v konkordatsko dobo. — Duhovniki, na čelu s škofom zahtevajo očitno, brez prikrivanja: „Vsi učitelji v šolah bodo pod cerkvenim (recte farovškim) nadzorstvom. Nadzorniki cerkvene pokrajine bodo imenovani na predlog (kanonikov, prelatov itd.)“ Te besede so bile uveljavljene za časa konkordata, prave sužnosti učiteljstva, in danes jih predrzno kličejo vsi sovražniki šole in učiteljstva zopet v veljavo. Vendar pa ti famozni Slomškarji nimajo prav najmanjšega ugovora tem besedam in so jih celo v svoj program vzeli, natisnivši jih v svojem glasilu „Sl. Učitelj“ I. let. str. 19. Tedaj zopet nazaj v konkordatsko šolo, no — lepa hvala! V svojem glasilu namigavajo tuintam, da se to ne more zgoditi in se zgodilo ne bode.

Kako se je Pepeluharjev Nace za službo priporočal.

Resnična dogodba iz devetnajstega stoletja. Zapisal Ivan Ivanovič.

„Jaz Vam pa rečem, možje! Glavna stvar je, da mora naš prihodni učitelj znati dobro orgljati.“

„Dobro! dobro! gospod!“ prikimajo vsi.

„Jaz pa vendar mislim, gospod župnik, da mora znati oni učitelj, katerega bomo postavili v našo šolo, zraven orgljanja tudi drevesa cepiti, presajati in tako naprej,“ pristavi bolj tiho oče Andrejce.

„Je že prav, ali kakor sem rekel: prva in poglavitna stvar je orgljanje, drugo se ob sebi razume! Brati in pisati bode že naučil Vaše paglavce in če jih slednjič tudi dosti ne bo, za to bodo vsejedno v nebesa prišli in živeli bodo ravno tako lahko kakor Vi, ki tudi ne znate ne brati ne pisati!“ pripomni bolj jezno župnik.

„No, možje, mislim, da ne bomo nasprotovali gospodu fajmoštru,“ se odreže povešenih očí Suknarjev Tinča.

„Oh, tega pa ne!“ zamrmrajo ostali.

„Današnjo sejo sklenem! In kakor sem Vam rekel, pri tem ostane! Kadar nas bode kdo prišel prosit za

službo, recite mu vsi, da jo dobi, če zna dobro orgljati, drugače ne! Ste slišali?“

„Smo, smo, gospod župnik!“

„Dobro torej! Podkrižajte tukajle to-le in hodite!“ —

„Z Bogom, gospod župnik! Z Bogom, gospod fajmošter! Z Bogom!“

Po preteku treh dnij je stalo v uradnem listu:

„Razpisuje se nadučiteljsko mesto v Grumpljovji, s prostim stanovanjem in s postavnimi dohodki. Prošnje je vlagati do 27. svečana.“

„Mati! Mati!“ . . . privpije bosonog in skrajno zamenarjen deček v nizko, zakajeno sobo Suknarjeve hiše v Grumpljovji.

„Kaj Ti pa je, da kričiš, kakor sestradana vrana?“ — vpraša ga precej trebušnata, z zamazanim predpasnikom prepasana in bosonoga žena, boljša polovica znane Suknarjevega Tinca.

„Mati, nek gospod so tu zunaj! Pa kako so čudno oblečeni! — Čisto črno, roke imajo tudi črne! — Pa na glavi imajo ravno tak klobuk kakor naš gospod fajmošter! — Pa za Vas prašajo!“ — odreže se pihaje deček.

Mi pa pravimo, če bi bili vsi, ali vsaj večina učiteljev tako otroško politična, kakor so brumni Slomškarji, gotovo beremo v 14 dneh v „Slovenču“ naslednji brzovjav: „Vse šolske postave iz l. 1868 razveljavljene. Konkordatska šola zagotovljena“. Zraven pa opomba uredništva: „Po več krajih že stoje grmade in vislice za trdovratne napredne učitelje. Luka Jelenc in Jakob Dimnik že bingljata med zemljo in nebom, drugi pridejo vsi na vrsto. Jaklič, Slapšak i. dr. so danes popoldne že pritrkavali, R. bode zvečer že nosil na mizo. Učiteljica F. že ves dan snaži kuhinjsko posodo v župnišču. Slava katoliškim poslancem!“

Mi bi se sicer s to zvezico niti ne pečali, ko bi ne bili pri hazard igri, katero igrajo ti lahkomislec, neposredno tangirani. Tako pa, če igro izgube, plačali bodemo tudi mi. Prav zato in zaradi ničesar drugega si dajemo opraviti s to zvezico.

Takoj, ko se je zasnivala, mencali so si roke navihani klerikalni petelini, češ, proti učiteljstvu smo že „zašancani“, proti njim že stopajo janičarji. Zastava je bila tako vabljive barve (Slomška so naslikali nanjo), da se je bilo nadejati, da bodo kar trumoma vrel bojovníki pod njo. Ali, slovenski učitelj je že zbujen! Iz naših vrst so stopili samo taki, ki jim je resnično prav malo mar za šolo in učiteljstvo, temveč, se le radi obešajo za suknje, ker to včasih — nese. Odkritosrčno povedano, ločili so se neučitelji od učiteljev.

Kako pa se kaj godi tem usmiljenja vrednim vojščakom? Prav slabo. Odločilne besede nimajo nobene, odločajo le gospodje sodrugi kateheti, samo ime dajejo ti slamnati zvezanci. Mi jih pa pomilujemo iz dna svojega usmiljenega srca!

To so najemniki v hiši bogatina, kateremu se morajo slepo pokoriti, da jih ne zažene čez prag.

Ta obskurna zvezica se niti primerjati ne da z našo impozantno „Zvezo“, pri kateri smo sami učitelji in učiteljice.

To je naše ognjišče, naš dom, v katerem gospoda, govorimo in odločamo sami! Res jim njih zavezniki strežejo na vse mogoče načine, vendar kaj pomaga, na-

jemniki ostanejo za vselej, brez vse s v o b o d e. Zavezniki jim šepetajo na uho lepe in vabljive obljube, kakor kakšnim lahkovernim zaljublencem, trdeč, da se gre le za krščansko šolo. In ti siromaki jim verujejo, in opojeni od teh obljub kar tremolujejo od prihodnje sreče, ki je prava fatamorgana. Spoznali bodo to „časo opojnosti“ šele — pod zvonikom!

Koliko veljajo ti učitelji v šolskih zadevah, pojasni nam sledeče:

Učitelj Slapšak je bil na II. kat. shodu v šolskem odseku. Na tem shodu so govorili o šolstvu nepoklicani ljudje s tako pravico in strokovnim znanjem, kakor je kritikoval čevljarček Apelovo sliko. Redovnim učiteljem so peli samo slavo in hvalo in tudi nedavnemu učiteljstvu. Slapšak pa je ponižno, kakor se spodobi krščansko katoliškemu učitelju, opomnil, „naj se ne hvali preveč redovne šole, ker s tem pada senca na druge šole, ki tudi dobro delujejo“. In kaj so mu zabrusili v obraz?! „Tukaj se ni govorilo o drugih kakor o redovnih šolah!“ Posvetno učiteljstvo je tedaj delalo samo „štafažo“, če ni bilo govora o drugih javnih šolah.

Že sedaj, ko vas love, vam tako špičastega ovsa mole, kaj bode šele, ko se bode zanjka zadrnila okoli vratu?!

Pomembno je tudi, kako se je vršil ustanovni shod te zveze. Za zapisnikarja (o kolika čast!) sta bila izvoljena učitelj in učiteljica (Živio-klici). Jaklič je govoril: „Da se bomo za katoliška načela bojevali tudi na polju vzgoje in omike. (Slava-klici). Pozdravljeni vi naši sodrudniki (Bog ve, ali je bil iz Čemšenika sodrudnik zraven) pri vzgoji in pouku . . . da hočete z nami delovati za ena in ista (!?) načela (Čujejo se klici: Hočemo).“ Tako so se ponavljali pogostokrat živio in slava klici. Ko pa je Jaklič ušla beseda „svobodno“, so se začeli obrazi daljšati sodrudnikom pri vzgoji in pouku in prav nobeden ni zaklical živio, slava in ravno tako so trdovratno molčali, ko je Jaklič takole nadaljeval: „Vzpričo izobrazbe učiteljstva je dandanes učiteljski stan ravnopraven z duhovnikom, in dandanes ni duhovnikov, ki bi hrepeneli

„Dober dan, mati! Vsaj sem prav prišel h gospodu Suknarju?“ — Ali so gospod doma? — Ali so mogoče oni njegova gospa?“ — povpraša došlec, precej slok mož, s ščipalnikom oboroženega obraza, dolge črne suknje, z visokim cilindrom na glavi in črnih glace-rokovic.

Boljša polovica Suknarjevega Tinca, ogovorjena oseba, se vstopi pred njega, potegne si parkrat z umazanim predpasnikom po obrazu in pod nosom, ter skrivaje svoje zamazane roke v predpasnikove gube, vpraša zvedavo: „Oh, pa ja niso on' ta nov „šomašter“? Oh, mojga moža pa ravno sedaj ni doma! Na polju seno obračal! No pa nič ne dé! Zadnjič mi je rekel, da bode le tist' naš „šomašter“, ki zna dobro orgljati!“

„Da! da! gospa! Prišel sem se priporočat za službo! Moje ime je Ignac Pepeluhar! Škoda, da ni gospoda doma! Ali bi Vi rekli eno dobro besedo za me, pri Vašem gospodu soprogu? . . . Kje pa stanuje gospod Krivec?“

„No, no! Bom že povedala Tinetu, da ste bili tu! Tam-le je pa naš sosed Krivec, na oni-lem gnojišču gnoj premetava. Ta ima tudi nekaj govoriti pri tisti službi,“ zanoslja ženšče.

„Z Bogom, gospa! Pa ne pozabite!“ — se poslovi Pepeluhar ter pomoli svojo roko Suknarjevki, ki se je pa ne upa prijeti. — — —

„Dober dan, gospod Krivec! Imam čast se predstaviti: Ignac Pepeluhar, učitelj! Prišel sem pogledat Vašo šolo in ob enem sem si drznil, da se priporočim gospodom udom krajnega šolskega sveta. Upam, gospod Krivec, da se smem zanesti na Vašo besedo in na Vaš glas.“ S temi besedami se predstavi naš znanec Krivcu, od katerega je prihajal gnojni vzduh liki barjanski megli, ter mu pomoli svojo v glace-rokovic tičečo desnico.

„Hm! hm!“ zagodrnja Krivec, obrnivši se proti Pepeluharju in brisaje si svoje od gnoja zamazane roke ob hlače, da bi segel došlec v roke. „No, no, bomo videli! Pa, ali znajo kaj dobro orgljati? Naš gospod župnik so rekli, da bodo le onega sprejeli, ki zna dobro orgljati! K gospodu župniku morate tudi iti! Če bodo oni za Vas, potem moramo tudi mi biti!“

„Orgljati pa znam, da me je veselje poslušati! Toda gospod Krivec, ali se smem zanesti na Vas? Ali bode za-me, gospod Krivec? Žal Vam ne bo nikdar, to Vam rečem! — — — Torej Vas še enkrat prosim! Glasujte zame!“ prosi Pepeluhar.

„Saj bom, če bodo tudi gospod župnik“ — odvrne Krivec.

„Kje pa stanujejo gospod Smolnikar?“ — vpraša dalje prosilec.

(Dalje.)

po osebni nadvladnosti nad učiteljstvom (to je gotovo, da jih ni!); ako je pa kateri med njimi tak, zaostal je za duhom časa, niti ne ume svojega poklica. Pripoznam da se dobe oblastiželjne osebe med duhovniki (to že ni res, Jaklič se je zmotil, vsaj je rekel ravno kar, da jih ni!) vendar se dobe take neznosne osebe tudi v drugih stanovih, da se jim vse klanja.“

In tem ljudem se ne zjasni, ne odpro se jim oči, ušesa imajo zakapane z voskom, le jezik jih še kdaj izda, da so iz naših vrst. In kakšen halo ženó v svojem glasilu, v katerem zapišejo na vsakih 10 besed petkrat „krščanski“ in štirikrat „katoliški“. Ne vemo, kako uče ti ljudje, ko tako kriče, da mora postati šola krščanska in katoliška, na vsak način pa morajo zelo nekrščansko učiti, ko tako zahtevajo preosnove.

Mi se le čudimo dotičnikom, čemu vendar žive med tem grešnim svetom in v teh nekrščanskih šolah uče! Začemu!? Saj se da pomagati! Pojdite v različne redove!

Ophelia, pojdi v samostan! Tam se podrencajte z najbolj debelimi vrvmi in živite sami prečisti katoliški vzgoji, s pomočjo „kanarčka in brezovke“! Pa ste menda preveč posvetni, zato vam smrdi samostan! Konečno izrekamo še enkrat svoje najčistejše pomilovanje vsem, ki so že na limanicah, in vsem, ki še bodo sedli na to lovilo premetenih klerikalnih tičarjev.

K. N.

„Šola naj ne bo občinski pašnik!“

Dne 9. svečana napravili so „rakovski samci“ veselico na Rakeku. Prvotno bi se imela vršiti ta veselica v šolskih prostorih na Rakeku — ako smo prav informovani, po dovoljenji šol. vodje v sporazumljenji c. kr. okr. šol. sveta — in čisti dohodek te veselice je bil tudi namenjen revni šolski mladini, katera bi prav krvavo potrebovala podpore. Toda „samci“ so obračali, cerkniški kaplan, recte rakovski katehet je pa obrnil. V „Slovenca“ je ta gospod poslal nekakov „Poslano“, v katerem je na dolgo in široko razkladal in tolmačil razne postavbe, ki govore, da predsednik krajnega šolskega sveta nima nikakor na svojo pest odločevati, kako naj se vporablja šolski prostori. Dalje je trdil in dokazoval oni isti gospod katehet, koliko pohujšanja (!!) utegne nastati med šolsko mladino, ako zve, da se je po noči v istih prostorih, kjer se po dnevi poučuje, pleše, kjer se „najčesče pričenja nenravnost“ ter zaključil svoje poslano s klicem: šola ostani kraj za vzgojo mladine. Čez dva dni, ako se še prav spominjamo, zagledalo je v „Slovenca“ zopet neko „Poslano“ beli dan, v katerem pa protestujejo rakovski župan in dva odbornika zoper to, da bi se šolsko poslopje, katero vzdržuje in oskrbuje občina, vporabljal za druge namene kakor za onega, za katerega je namenjeno.

Ako smo prav poučeni, je c. kr. okraj. šol. svet uničil svoje dovoljenje ter prepovedal imeti veselico v šol. prostorih.

Deputacija rakovških „samcev“ se je na to podala osebno k referentu c. kr. dež. šol. sveta, da intervenuje, a ta se je izrazil, da temu ne more nikakor dovoliti, šola ostani šola.

Zastopali smo že od nekdaj to stališče, da šola ostani šola, da naj šola ne bo „občinski pašnik“ in radi tega se popolnoma strinjamo z g. katehetom iz Cerknice in se mu še zahvaljujemo, da je spravil to pereče vprašanje

pred „forum“. Vendar opozarjamo pri tej priliki vse tovariše nadučitelje oziroma šolske voditelje na ono odredbo, katero je prejelo vrlo „okraj. učiteljsko društvo logaškega okraja“ v to svrhu od c. kr. dežel. šol. sveta za Kranjsko dne 12. sušca 1900, št. 297, glaseča se: „Der k. k. Landeschulrath hat mit dem Erlasse vom 11. März 1900, Z. 297 eröffnet, dass im Hinblick auf die Bestimmung im zweiten Absatze des § 29 der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870, R. G. Bl. Nr. 105 die Erlassung eines besonderen Verbotes, betreffend die Benützung von Schulräumen für einen ihrer Bestimmung zuwiderlaufenden Zweck nicht nothwendig und vorkommenden Falles es Sache der Schulleitung ist, auf die Befolgung dieser Bestimmung zu sehen und eventuell Fall für Fall Abhilfe beim k. k. Bezirksschulrath zu suchen“.

Na podlagi tega jasnega besedila imata torej edino le šolski voditelj pravico razpolagati s šolskimi prostori, nikakor pa ne predsedniki krajnih šol. svetov in ne občinski zastop. In ravno vsled tega pa pozivljemo vse šolske voditelje, da se postavijo vže enkrat na lastne noge in na ono stališče, ki jim vелеva, ako imajo še kaj stanovskega ponosa v sebi, da šola bodi namenjena edino le svojej vzvišeni nalogi, vzgoji in pouku šolske mladine. Zaprite pa vrata vsem onim ljudem, ki so si prisvajali nadnaravno moč do šol in vaše veljave. Prepovejte torej v šolskih sobah vsako zborovanje, bodisi političnih ali nepolitičnih društev, istotako prepovejte v šolskih sobah tako imenovano velikonočno izpraševanje, oziroma zborovanjem raznih bratovščin, zakaj „enake pravice“ vsem. Ne bojte se zamere! Zamera gor' ali dol'!

Kakor smatramo mi cerkev za svet kraj, kjer se opravlja edino le božja služba in oznanja božja beseda, istotako smatramo šolo za svet kraj, kjer se čuj le vzgojevalna beseda učitelja.

Da pa ne pride med učiteljstvom in merodajnimi faktorji, ki si laste kljub jasnosti postav, še nekake nadprave nad šolo in sploh nad vsem javnim življenjem, do kakih nepotrebnih prask, prosimo visoki c. kr. dežel. šol. svet, da izda podrobno navodilo vsem šolskim voditeljstvom, katere korporacije, oziroma osebe smejo vporabljati šolske prostore v svoje namene.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagoško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Pravice v materijelnih zadevah.

Menjava s službami.

V tej zadevi govori § 34 kranjskega zakona z dne 9. sušca 1879 tako-le: „Vsled lastne želje se učitelj postavi, če ali po redu za drugo službo prosi ali če menja za službo. Službo zamenjati dovoli po zaslišanju dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov deželni šolski svet“. Na Kranjskem je zdaj lažje s službami menjavati, ker ima učitelj z ozirom na svoja službena leta povsodi enake dohodke, naj služi kjer koli. Za preselitvene stroške se v tem slučaju šolske gosposke ne brigajo; to se morata pogovoriti tista dva sama, katera s službami menjata. Na Štajerskem je še vedno težje s službami menjati, ker so plače še vedno navezane nekoliko na službene kraje.

Premeščenje iz službenih ozirov.

Začasno nastavljene učitelje je lahko premeščevati, ker oni nimajo veliko pravice do svoje službe. Osobito sme okrajni šolski svet v svojem okraju začasno nastavljene uč. osebe premeščevati, ne da bi jim za to moral preselitvene stroške plačevati. Deželni šolski svet pa lahko še bolj do živega pride začasnim učiteljem, ker lahko mesta, katera oni zasedajo, kar definitivno odda po nameščenju druge učiteljske osebe iz službenih ozirov, ne da bi imel dolžnost skrbeti, da se preskrbi prejšnji začasno nastavljeni osebi druga služba.

Stalno postavljene učitelje (§ 33 zakona z dne 9. sušca 1879) more predstavljati deželni šolski svet na kako drugo službo le vsled lastne želje, iz važnega službenega ozira ali disciplinarne razsodbe. Iz službenega ozira se učitelj ne sme prestaviti na učiteljsko službo z manjšo plačo. In § 35 se v tej zadevi glasi: „Kedarkoli se učitelj prestavi, če ni nič zakrivil in tudi ne prosil, kakor tudi vselej, če se rabi za pomoč, ima učitelj pravico, da se odškoduje za dokazane gotove stroške, katere je imel pri svojem potovanju in preseljevanju, iz normalnega šolskega zaklada.“ O teh stroških bomo še govorili.

Ako bi se kdo branil, odločeno službo nastopiti, je toliko, kakor bi se službi odpovedal, in to brez pravice do pokojnine (upravno sodišče od 14. listopada 1894).

Začasno in stalno nastavljenje ter nadomestovanje.

Kdor nima niti prvega (zrelostnega) niti drugega izpita (usposobljenosti), ta ne more doseči niti začasnega, še manj pa stalnega imenovanja. Tak učitelj je samo suplent, in kot tak ima samo pravico, da dobi nagrado, katera se mu odmeri po plači učiteljske službe, katero nadomestuje.

Ako je z dotično službo več kakor 900 K plače združeno, dobi 60 %. Ker je pa na Kranjskem najmanj 1000 K plače, dobi torej vsak suplent najmanj 600 K nagrade.

Ako pa se porabi za nadomestovanje v počitku ali v pokoju živeč učitelj, dobi za ta čas nadomestovanja vrh svoje pokojnine 30 do 40 K mesečne remuneracije. To je določil kranjski deželni šolski svet z razglasom dne 29. aprila 1880. V tem razglasu je tudi govor o nagradah, katere dobé drugi redni učitelji za razna nadomestovanja; toda o tem bode pozneje govor.

Kdor ima prvi izpit, tega nastavijo kot začasnega učitelja in kot tak ima 800 K plače. Pravice do pokojnine in do kvinkvenij nima, niti do stanovanja. Ako je začasni voditelj, pa ima pravico do stanovanja in do opravilne doklade.

Dve leti (šolski leti, torej 21 mesecev, v mestu 20), mora biti učitelj v praktični šolski službi, da mu dovolijo drugi izpit delati za splošne ljudske šole, za meščanske šole pa še eno leto več, in sicer mora prej dostati izpit za ljudske šole.

Na splošnih ljudskih šolah imenujejo šolske gosposke, ki so dolžne to storiti*), začasnega učitelja stalno, kedar je dostal drugi izpit, na meščanskih šolah pa, kedar je dostal tretji izpit (za meščanske šole). Radi tega definitivnega nastavljenja se razpiše na Kranjskem (tudi na Štajerskem po novem zakonu) služba, ker to zakon veleva,

*) Vendar nima pravice učitelj kljub temu, da ima vse izpite, da bi se moral definitivno imenovati. Služba mora biti prej razpisana in zanj se mora prositi (min. odlok od 26. grudnia 1879.)

toda v razpisu običajno dostavljajo, da se služba radi definitivnega imenovanja razpisuje, ker je dotična oseba izpit dostala. Da bi kdo prvo svedočbo izgubiti moral, ako si drugega izpričevala ne pridobi, te določbe ni več, kakor je bila v prvotni državni šolski postavi.

Da postane učitelj prej ko prej definitiven, zato je njegova in šolskih gosposk dolžnost skrbeti, da se stvar ne zavleče brez potrebe niti en mesec ne; zakaj po naj-novejšem pravičnem zakonu pridejo učitelji po številu svojih stalnih službenih let v „štatus“. Čim višje je kdo v „štatusu“, tem večjo plačo ima, kakor svedoči novi zakon o učiteljskih dohodkih. (Ako se na Štajerskem definitivno imenovanje nekoliko zavleče, ne trpi učitelj na dohodkih toliko materijelne škode, ker mu večjo plačo dajo po zakonu že prvi mesec po prestani drugi izkušnji).

O dolžnostih učiteljev.

§ 26. Učitelj je dolžan svoj važni posel vestno opravljati, vse naredbe, kar jih zapovedujejo zakoni in ukazi, ter vsa povelja nad njim stoječih oblasti natanko izpolnjevati a šole in svoje službe ne sme napak rabiti v politično, narodno ali versko vpletanje, ter z bistrim očesom mu je paziti na vse njegovi skrbi izročene otroke.

Kjer imajo šole po več učiteljev, naj bodo složni in spoštujejo naj se med seboj, da si pridobodo javno doverje (zaupanje) ter tako pospešujejo svoje učilnice napredek in korist. V uradnih stvareh naj bodo ostali učitelji tenko pokorni šolskemu voditelju.

§ 27. Učitelju je prepovedano, učencem nakladati opravila in dela, katera se ne vjemajo s šolsko odgojo ali se nikakor ne vežejo z učenim namenom.

§ 28. Kadar učitelj kaznuje, vedno si naj bode v svesti svoje dolžnosti in npravne odgovornosti. Kaznuje naj rajši po redkem in manj.

§ 29. Učitelj naj, uku in odgojevanju na potrebo in korist, bode, kolikor more, v dogovoru z roditelji, s katerimi naj se zložno trudi. Posebno, kadar kak učenec po večkrat prestopi zapovedi, naj se z roditelji ali njih namestniki pomeni, kako bi ga bilo dalje kaznovati.

Učitelju je paziti, da je učilnično prostorje in šolsko orodje vedno snažno; a šolskih prostorov niti sam ne sme rabiti in jih drugim dajati v rabo za kako stvar, katera bi se z namenom teh prostorov ne ujemala. Vsak je sam odgovoren za vse, kar poredno pokvari. Kadar je šolsko orodje treba popraviti ali pomnožiti, naj šolski voditelj pomoči prosi od krajne učilnične oblasti, in če je tukaj ne dobode, od okrajne šolske oblasti.

(Dalje).

D o p i s i.

Štajersko.

Iz Središča. (Odgovor g. — m — u na njegovo „Nar. pesem v šolo!“ v 7. številu. „Učit. Tov.“) (Konec).

Dalje! Če niste — kakor to sami priznavate — strokovnjak v petju, ozir. v glasbi, kdo ali kaj Vam daje pravico, govoriti tako oblastno o rečeh, katerih do cela ne razumete? Kdo Vam daje pravico, da se postavljate za jeroba osebi, ki Vas za to ni prosila?*)

*) Le verjemite nam, da naš dopisnik ni imel namena Vas žaliti; on je mož, na katerega gleda s ponosom vse slovensko napredno učiteljstvo.

Uredn.

Dalje pišete, da Slovenci bržkone nimamo moža, ki bi zmozel sam tako velevažno podjetje, pravite, da mu jaz z vsemi svojimi vrlinami nisem kos itd. Cuden stric ste, g. — m — ! Ali niste čitali v tej stvari lanskega mojega „Književnega naznanila in prošnje?“ Ali niste prav prečitali mojega odgovora na Vaš dopis v 5. številu letošnjega „Uč. Tov.“, kjer vendar povsod odločno naglašam **združenje močij in skupno delovanje** vseh zmožnih tovarišev pri tem podjetju, nikjer torej ne trdim, da hočem **le sam** težavno delo izvesti. Čemu se delate slepega in gluhega? Čemu pobijate trditve, katerih nisem nikjer in nikoli izustil ali objavil? Novi urednik bode torej moral v tem oziru storiti tudi to, kar bi storil i jaz, namreč iskal bode pomoči še pri drugih veščakih.

Moja „Zab. knjiž.“ je, kakor trdite, ovirala z „Nar. legendami“ razvoj Zavezine knjižnice. Čudna, nenavadna logika! V 5. številu „Uč. Tov.“ priznavate, da sem izdal že nekaj prav dobrih knjižic za šolske knjižnice, zdaj pa naenkrat pridete z novo trditvijo, češ, da so moje (dobre) knjižice nekaj ovirale. Zdrav razum nam pravi, da le slaba stvar more ovirati razvoj dobre. Zakaj pa mojih dobrih knjižic ne privoščite mladini, če Vam je le za stvar in ne za osebo? Da bi tudi „Nar. legende“, katerih zadnji snopč je izšel l. 1891., škodovala Zavezini „Knjižnici“, ki je še-le l. 1895 — torej 4 leta pozneje — začela izhajati, to je pa naravnost nezmisel. Rarvidi se pa iz te Vaše trditve, da iz osebnega neprijateljstva*) izvirajoča strast ni samo slepa, marveč je pozabila tudi računati.

Očitajte mi tudi način, po katerem razširjam kot založnik svoje knjižice. Ironično omenjate, da bi se morala po načinu razpečavanja moja pesmarica še v večjem številu razširiti, nego se je razširila. Iz te Vaše maliciozne opombe bi se lahko sklepalo, da jaz s svojimi knjižicami prav po židovski krošnjari okrog, da hvalim, ponujam in usiljujem povsod svoje blago . . . a vendar temu ni tako, zakaj način mojega razpečavanja je povsem naraven, dostojen. Noben založnik ne zalaga knjižic zato, da bi jih potem čital sam, ali pa, da bi mu ležale v zabojih; prizadeva si torej, da razširi knjige v one kroge, katerim so dot. proizvodi namenjeni. Tudi jaz se v tem oziru ne obdam s kitajskim zidovjem, marveč spravljam svoja delca v roke raznim mladim ljubom slovenskim, da se prepričajo o kakovosti vsebine. Ako jim knjižice ugajajo, jih obdrže in plačajo, ako ne, pa mi poslatev vrnejo in mirna je Bosna. Ali ni to naraven način in pravilni pot razpečavanja? Čemu torej Vaše opombe, jeli iz ljubezni do „nar. pesmij“ ali iz animozitete do moje osebe?

Kar se tiče „puške in koruze“ izjavljam sledeče: Puške nisem vrgel v koruzo, marveč delam pogumno naprej,**) toda ne povsem po Vašem receptu, ker Vi za mene niste avtoriteta. Napevi bodo že polagoma druga za drugim zagledali luč sveta, in okoristiti se bode mogel ž njimi tudi Vaš sestavitelj pesmarice, ako ga bode volja. V koruzi pa ste Vi sami, ker si ne upate s svojim popolnim imenom na svetlo . . . Na dan torej iz koruze junak, da Te natančneje spoznam. Ako delaš za resnico in pravico, potrdi to

*) Tu se zopet motite; naš sotrudenik nima prav nič osebnega neprijateljstva do Vas. Uredn.

**) To nas veseli, le delujte vztrajno in pogumno naprej ter se ne ustrašite nobene kritike. Uredn.

s svojim pravim imenom, ne boj se luči, ne boj se javnosti.

Sage mir, sage, Freund, wer Du bist,
Damit ich dann weiss, was Du willst!

Anton Kosi.

Goriško.

V album piscu nesramnega pamfleta v „N. Listu“.
Torej cerkvene, samostanske šole si žele naši nasprotniki? Smešna želja! Smešna želja! Da bi vas ne poznali, bi vam verjeli, a v dobi 30 let smo vas korenito izpoznali. Vam ni mari za šolo, cedé se vam sline po nadvladi nad učiteljstvom in ljudstvom. Živo, v drastičnih bojih stopajo jim pred oči oni zlati časi, v kojih je vsakdo strepetal pred pogledom najrevnejšega revčka v halji ali kuti. Skomini se jim po brezmejnem, samooblastnem gospodogospodarstvu, kakoršno so imeli za časa cesarja Henrika IV. V Canosso bi nas radi spravili. Oglejmo si naše klerikalne kričace! Ali vrše vestno svoj poklic napram šoli?

Poznam mladega in krepkega župnika, kateri o priliki rad tudi „na takt poskoči“, ki pa se tudi večkrat jako v poznih urah vrača od svojih pohodov, pa tudi iz krčme, a vendar noče hoditi poučevat veronauka v 20 minut oddaljeno šolo! Otroci morajo hoditi k njemu v cerkev. Kaj ni to oblastna komoditeta? Sedaj pa ravno ta župnik ni imel že štiri mesece veronauka. Vera peša!? Kdo je vzrok? Nova šola! Sram vas bilo!

Neki vikar, četudi krepak in zdrav, je imel v tem šolskem letu samo en mesec veronauka, otroci so bili tedaj blizu 5 mesecev brez pouka v veronauku. Tudi to je jako značilno! Ni čuda, da ob birmi oznanjajo izpred altarja: ti in ti otroci morajo stati v ospredju, ti in ti pa naj se umaknejo daleč v ozadje. To znajo „farbati“.

Zur Vorstellung komme noch ein Gimpel. — Bil je na Vipavskem neki kaplan, ki se je ob vsaki mogoči priliki bahal: „Ali nisem fejest fant?“ Ta „fejest fant“ hodil je v šolo poučevat veronauk; a ker je bil večkrat sladkoginjen, je v šoli norel, a ne učil. Učil je tudi otroke prepevati „od nebeške ohciti“. Posledica te učne metode je bila ta, da ni bilo neko leto v č cerkvi prvega sv. obhajila. Pa kriče, vera peša, pa hrule po časopisih, da dvomijo, da vrše učitelji svojo stanovsko dolžnost! Mi smo si v svesti, da vršimo svojo stanovsko dolžnost in to hočem dokazati s številkami. — L. 1869 prevzeli smo revno zapuščino cerkvenih šol. Oglejmo si tedaj ude družbe sv. Mohora nekajih dekanij v istem letu, v letu 1882 in 1900. ter sledimo naraščanju udov.

Udje družbe sv. Mohora v letih:

	1869. l.	1882. l.	1900. l.
Kanalska dekanija . .	78 udov	226 udov	736 udov
Črniška „ . .	88 „	342 „	922 „
Ločniška „ . .	111 „	221 „	733 „
Tolminska „ . .	226 „	517 „	1199 „
Cela goriška nadškofija 1888	„	3019 „	8605 „

Pričujoči izkaz je pač jasna priča, da vršimo učitelji vestno svojo dolžnost, priča pa nam tudi, kako dobro jo je država pogodila, da se je otresla cerkvenih šol. Komaj trideset let deluje nova šola in uspeh je izdatnejši od cerkvenih šol v sto in sto letih. Tu imate svojo fotografijo!

Iz pričujočih podatkov lahko izprevidi dopisun „Novega Lista“, li vrše učitelji svojo stanovsko dolžnost. Vam, vam treba je strožjega nadzorstva, da bode izpolnovali svoje dolžnosti napram mladini in veri. Emi-

nenca, tu imate mnogo dela! Njiva je zelo plevelasta in zaraščena.

O priliki nekoliko besedi o družbi sv. Mohora in glavnem uredniku „Novega Lista“.

Goriški Rešetar.

Istra.

Uredništvu „Slovenca“ v Ljubljani. Izprava k. (Konec.) Opažam, da svojevoljno odločenje izpovedi in to samo eden popoldan za kakšnih 150 otrok protivi se tudi higieni ker pri samih dveh duhovnikih otroci bi morali ostati 6—7 ur v vlažni in do 2° R mrzli cerkvi.

Ni res, da sem v ponedeljek pred določenim torkom rekel šolskim otrokom, ki gredo jutri k izpovedi, zaračunala se bode njihova odsotnost toliko, kakor da bi celo leto ne bili v šoli in vrhutega bodo še telesno ostro kaznovani v šoli.

Noben šolski otrok ni bil telesno kaznovan, kateri v torek popoldan ni prišel v šolo in nobenim starišem ni prišla radi tega šolska globa, akoravno je prišla šolska globa radi zanemarjenja šole kroz mesec Januar te dneve.

Ni res „da kradem božjemu kraljestvu duše šolskih otrok“ ampak je res, da v vsem in podpunoma postopam z otroci po smislu § 1. državnega zakona od 14. Maja 1869 (D. Z. L. št. 62).

Ni res, da „se protivim ustanovljenju ljudske šole v Račji vasi in otvoritvi šole v Bergudcu“, ker in kadar bi hotel to napraviti po spomenutem državnem zakonu nisem jaz kompetenten ni v protivljenju niti v davanju ljudskih šol. Ustanovljenje ljudske šole v Račji vasi protivi se zakonu, ker ta vas mora spadati pod šolsko okrožje laniško. O otvoritvi šole v Bergudcu ne more se govoriti, ker ta šola ni še ustanovljena. Ravno to, da vabim otroke iz Bergudca v šolo, dokazuje, da ni res, da se protivim izobrazbi naroda“. Nasprotno je resnica, kar je tudi dokazano iz službenih izpisov, da se trudim zato, da otroci, kateri nimajo šole v svojej vasi, da bi dobili potrebno šolsko poučevanje.

Ni res, da „skoro vsaki dan po zdravi Mariji zahaja pet mladenčev k meni igrat „Domino“ in „piti“, niti je resnica, da „jih hodi moja svakinja iskat od gostilne do gostilne“, potem ni res, da se „tam navdušujejo za italijansko propagando, za razgrajanje v tihi noči, za metanje kamenja v privatna stanovanja in gostilniške prostore, niti da „tam se navdušujejo, da rušijo slogo in netijo prepir med sovaščani“.

Ni res, da bi se z okna čul glas: „Ist ne „italiana“ samo „Eviva Istria“, ker jaz nisem nikdar slišal niti kdo drugi, da bi v Lanišću kdo zakričal „Eviva Istria italiana“.

Ni res, da prijemljem bodi kakšno podporo ali plačico od „Lege nazionale“ niti od nobenega drugega društva ali oblasti razven svoje plače; s pametno ekonomijo znam živeti, da ne potrebujem drugega, sam faktum, da nikdar v krčmo ne grem, dokazuje, da se znam meriti proti svojoj plači.

Ni res, da gledam vstanoviti občino s sedežem v Lanišću in da sem lahkoverneže v Lanišću, Bergudcu, Podgačah in Prapočah pridobil za svoj načrt, ampak je resnica, da je istrski zbor v sednici od 31. Maja 1899 glasoval zakonsko osnovo za ustanovljenje občine v Lanišću in da so vasi Lanišče, Bergudac, Podgače in Prapoče svojevoljno zelo zadovoljne, da bi imele občino v

Lanišću, kar bi v resnici bilo pravično in v vsakem obziru koristno ljudstvu.

Lanišče, 20. Februara 1901.

Marian Marchi,
nadučitelj.

Pojasnilo. U broju 39. „Slovenca“ neki delija dao je tiskati dugi dopis proti meni. Tonsurirani dopisnik meni dobro poznat zlobno se je poslužio sa „Slovencom“ u nadi, da ja ne ću ući u trag njegovim neistinama, pošto je ta novina u ovim stranama bijela muha — a s druge strane znao je polučiti svrhu, da taj dopis dodje do znanja mojih poglavara. Pošto onaj dopis nije nego snop izmišljotina i neistina, dne 20. Februara poslao sam preporučenim pismom uz povratnicu uredništvu „Slovenca“ ispravak sastavljen po zakonskim propisima. Ali jer ga ono nije htjelo tisati, niti je meni kazalo zašto; mojom dopisnicom 28. Februara pospješio sam tiskanje ispravka ili zapitao razloge zbog kojih ga ne tiska. „Slovenac“ niti je ispravak tiskao, niti je meni odgovorio, premda sam mu ja unapred platio poštarinu za odgovor. Ja ne znam kako kvalificirati postupak „Slovenca“ — to neka sude čitatelji! Svakako što je „Slovenac“ uskratio tiskanje ispravka, gdje je mogao dodati svoje opaske, najbolje dokazuje koliko je istine u onom dopisu proti meni. Dok si pridržajem pravo, da drugim putem postupam proti „Slovencu“, prosim slavno uredništvo „Učiteljskog Tovariša“ da ono medjutim blagoizvoli tiskati moj ispravak, što ga niže u vijernom prepisu dostavljam.

Unaprijed lijepo zahvaljujem.

Lanišče, 7. Marca 1901.

vdani
Marian Marchi,
nadučitelj.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Društvo učiteljev in šol. prijateljev okraja Logaškega“ namerava izdati statistiko slovenska učiteljstva, iz katere bo razvidno, kako deluje slovensko učiteljstvo v prosep in razvoj narodnega blagostanja na polju narodne prosvete. Vsled tega prosi podpisano predsedništvo vse tovariše, oziroma tovarišice širom slovenske zemlje, da blagovolite sporočiti:

1. Kakšno častno službo oziroma mesto opravljate pri narodnih društvih n. pr. pevskih, bralnih, olupševalnih, izobraževalnih, telovadnih, požarnih itd., itd.

2. Ali ste v občinskem ali kakem drugem zastopu?

3. Pri kakšnih ali katerih društvih ste bili ali ustanovnik oziroma soustanovnik?

4. V katerih službah ste za delo kaj oškodovani oziroma katere zlužbe opravljate brezplačno. — NB. Zneska dotičnih nagrad ni treba omenjati.

Podatki naj se **zanesljivo** pošljejo do konca mal. travna 1901 na naslov: Josip Benedek, nadučitelj v Planini — via Rakek.

Iv. Šega, s. r.
t. č. tajnik.

Jos. Benedek, s. r.
t. č. predsednik.

Pedagogičsko društvo v Krškem zboruje v četrtek, 2. vel. travna ob 10. uri dopoldne pri Sv. Križu pri Kostanjevici po sledečem dnevnem redu: 1. poročilo o dosedanem društvenem delovanju, 2. posvetovanje o bodočem delovanju.

Štajersko.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je imelo dne 3. sušca 1901. prvo letošnje zborovanje. Društveniki so se ga udeležili prav mnogobrojno. Po običajnem pozdravu sporočil je g. tovariš Knapič, da so društvu pristopili trije novi redni člani: gg. J. Ornik (Brežice), J. Župančič

(Sv. Anton) in F. Laurenčak (Brežice). Od tovariša g. Pulka (Dobje) dobilo je društvo na ogled zbirko risb za štirirazrednice ter sklenilo glede te sledeče resolucije:

1. Društvo izreka zahvalo tovarišu g. Pulku, da je predložil zbirko risb za brezpično risanje, katero je sestavilo ljutomersko uč. društvo.

2. G. Pulko se naprosi, naj stavi pri let. okr. učit. konf. predlog, da pride ta zbirka v pretres in se izvoli odsek, ki predela zbirko v spodaj navedenem smislu.

3. Zbirka zadošča učenemu načrtu štirirazrednic na Štajerskem.

4. Primanjkuje ji le raznih bordur in iz trakov sestavljenih ornamentov.

5. Vsa snov naj se strogo metodično uredi takó, da bode omogočen skupni pouk obeh oddelkov vsakega razr. (izključen naj bo le najvišji razred). Potrebna sta 2 turnusa.

6. Zaznamujejo naj se senčne in svetlobne strani likov.

7. Takó predelana zbirka naj se predloži raznim uč. društvom in se slednjič natisne.

Predsednikovo poročilo je bilo obširno, vestno sestavljeno, za kar se je društvo g. predsedniku toplo zahvalilo. Iz njega posnamemo sledeče: Društvo je imelo koncem leta 1900: 30 rednih članov, 3 podporne in 2 častna člana. Iz sevniškega okraja je bilo v društvu zastopanega 70% učiteljstva, iz brežiškega le 59%. To število je vsekakor nezadostno. Však član naj bi si štel v dolžnost, pridobivati novih članov tej prepotrebni stanovski organizaciji. V preteklem letu je zborovalo društvo petkrat. Predavanj bilo je 6. Tudi je bilo društvo zastopano pri zborovanju načelnikov v Mariboru, pri zborovanju „Zaveze“ in pri posvetovanju centr. odbora spod. štaj. uč. dr.

Bilanca minolega leta kaže 15 K 52 h prebitka.

Pravila „Zveze spod. štaj. uč. dr.“ društvo v celoti odobri; pomisleki o nekaterih točkah pa se potom predsedništva sporoče tovarišu g. Strmšku.

Sledeča resolucija je bila enoglasno sprejeta:

Glede na to, da je vspešno delovanje učitelja kot vzgojitelja mladine in naroda mogoče le tedaj, če se mu po državnih osnovnih zakonih zajamčene pravice ne omejujejo ali celo odrekajo, kakor se je to v polpreteklem času opetovano pripetilo, ponavlja sevn.-brež. uč. društvo vnovič zahtevo, da se vendar enkrat oživotvori času primeren disciplinarni zakon, ki bode natančno določeval dolžnosti in pravice učiteljstva.

Prihodnje zborovanje bo dne 5. vel. travna t. l. v Kapelah.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: G. Karl Humek, učitelj v Krškem, nabral v veseli družbi 4 K.

Za učiteljska mučenika Killerja in Horvateka so darovali: o priliki zborovanja brež.-sevn. uč. društva: Ivana Tramšek 2 K, Mavro Tramšek 2 K, Blaž Tominc 2 K, Jože Pečnik 2 K, Ignac Supan 2 K, Martin Vodenik 2 K, Janko Knapič 2 K, Anton Kokot 2 K, Rudolf Kalan 2 K, Ivan Zupančič 2 K, Fran Kuhar 2 K, Josip Polanc 2 K, J. Lunder 2 K, Vincencija Novak 2 K, Anton Aparnik 2 K, Rudolf Arnšek 2 K, Ferdo Laurenčak 2 K, Jenny Piller 2 K; pri obedu se je nabralo posebej 6 K; pozneje so prispevali: Josip Klinč 3 K, Olga Klinč 2 K, „Iz kolegijalnosti“ 2 K, Anton Erzen 2 K, Valentin Weber 2 K, Neimenovana 4, Marija Skalochnik 3 K, Anton Skalochnik 3 K — skupaj 63 K. — G. Fran Luznar, nadučitelj na Primorskem 4 K.

Osebnosti. Za okrajne šolske nadzornike so za prihodnjo funkcijsko dobo imenovani gg.: nadučitelj Ivan Thuma v Postojni za postojnski in logaški okraj, ravnatelj Anton Žumer v Ljubljani za kranjski in radovljanski okraj, profesor Vilibald Zupančič v Ljubljani za kamniški okraj in ljubljansko okolico izvrzemi nemške šole v Domžalah, Vevčah in Goričanah, vadniški učitelj

Anton Maier v Ljubljani za krški in litijski okraj, nadučitelj Anton Jeršinovič v Črnomlju za slovenske in utrakvistične šole v novomeškem, črnomaljskem in kočevskem okraju, profesor Fran Levec v Ljubljani za slovenske in utrakvistične šole v Ljubljani in gimnazijski ravnatelj Peter Wolsegger v Kočevju za nemške šole v črnomaljskem, kočevskem in novomeškem okraju.

Prešernov sonetni venec je priobčil v nemškem prevodu gosp. prof. A. Funtek v „Laib. Ztg.“ Kakor vsi Funtkovi prevodi, odlikuje se tudi ta z vestnostjo, gladkočo in krasnim jezikom. Bila bi škoda, ako ostane ta prevod le v predalih dnevnika!

Javno predavanje priredi „Slovenska šolska Matica“ svojim udom in prijateljem dne 25. t. m. ob 11. uri dopoldne v fizikalni dvorani I. državne gimnazije. Predaval bo g. prof. Macher „o rdečem snegu in blatnem dežju“. Gosti dobro došli!

Članom deželnega šolskega sveta istrskega je imenovan monsignor Vinko Zamlič, župnik v Voloskem.

Častno občanstvo je podelil občinski odbor v Žiréh v svoji seji dne 9. pr. m. tamošnjemu nadučitelju Leopold Božiču y znak hvalečnosti za njegovo 26letno službovanje v Žiréh. Dne 7. t. m. izročila je deputacija obč. odbora vrlemu vzgojevatelju mladine častno diplomu.

Koroški deželni šolski nadzornik Palla je prišel do prepričanja, da so sedanje šolske knjige nepraktično sestavljene, ker se premalo ozirajo na ctroke slovenske narodnosti. — Svita se!

Primorski deželni šolski nadzornik vit. Klodič gre v pokoj. Opozarjamo slovenske poslance, da naj stoje na straži, da ne bo imenovan njegovim naslednikom mož, ki ne pozna in tudi nima srca za slovensko šolstvo na Primorskem.

Brief aus Krain. Pod tem naslovom piše „Steierische Schul- und Lehrer-Zeitung“ o nadzornikih mestnih nemških šol in krške meščanske šole med drugim tudi to-le: „Die deutschen Volksschulen Laibachs hatten in letzterer Zeit mit ihren Inspectoren viel Pech. Seit dem Erdbeben walteten nicht weniger als drei Männer im Amte eines Bezirksschulinspectors der Laibacher deutschen Schulen, von denen man nur einem das Lob zusprechen kann, dass er das Gebiet der Volksschulpädagogik theoretisch besser beherrschte und auch in die Praxis des Volksschulwesens in allen ihren Verzweigungen einen rechten Einblick hatte. Den zwei anderen — und zu diesen gehörte auch der neuernannte Director des Cillier Gymnasiums — war die Volksschule ein unbekanntes Land, wie die Inselwelt des Stillen Oceans einem Oberkrainer Bauern, und von einem Vertrauen oder gar einer Zuneigung der ihnen unterstellten Lehrerschaft konnte schlechterdings keine Rede sein. Die Herren Inspectoren giengen eben als Hospitanten in eine Anzahl Schulen, weil sie dafür bezahlt wurden, und schwiegen sich recht gründlich aus, wenn man sie um ein Urtheil über die vorliegenden Lehr- und Erziehungsergebnisse angien, oder blamierten sich, wenn sie mit überlegener Amtsmiene einen Weg zeigen wollten, der für sie selbst im Dunkel lag — je nach dem Temperamente. So wird bei uns herumexperimentiert von Leuten, die in ihrem Berufe recht tüchtige Chemiker oder Physiker sein mögen, die aber von der Volksschule und den ihre Arbeit fördernden und hemmenden Dingen ebenso wenig verstehen wie das Nashorn vom Harfenspiel. Heute ist der Inspectorposten dieses Schulbezirkes wieder verwaist; aber dass man im krainischen Landesschulrath daran denkt, die Zügel dieses Amtes einmal einem Volksschullehrer oder Hauptlehrer oder doch einem Lehrer mit Hochschulbildung, der sich auch in der Praxis der Volksschule tüchtig umgesehen hat, anzuvertrauen, glauben wir nicht. Was für ein freudiger Zug geht dagegen durch die Arbeit der slovenischen Volksschulen, die einen Inspector haben, der, wenngleich auch Mittelschullehrer, seiner Aufgabe doch völlig Herr ist und das Vertrauen und die Liebe jeder einzelnen Lehrperson hat! Wir dürfen uns also wohl wieder auf irgend einen Chemiker oder Zeichenlehrer oder Altphilologen — wenn nicht gar auf

einen Katecheten als Inspector gefasst machen. Für einen solchen kann das Amt ja ein gutes Sprungbrett werden zu einem — Mittelschuldirektorat.“

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Z. 476

Kranjsko.

L.-Schr. An der k. k. Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalt in Laibach gelangt mit Beginn des Schuljahres 1901/1902 die Stelle eines Zeichenlehrers mit den Rechten und Pflichten eines Hauptlehrers und insbesondere mit der Verbindlichkeit zur Besetzung, innerhalb des für Hauptlehrer festgesetzten Lehrstunden-Ausmasses, auch den Zeichenunterricht in den Cursen an den beiden Gymnasien in Laibach unentgeltlich zu übernehmen.

Die mit den Nachweisen der Lehrbefähigung, der bisherigen Verwendung und der Sprachkenntnisse vorschriftsmässig instruierten Gesuche sind auf dem vorgeschriebenen Dienstwege, beziehungsweise bei Bewerbern, die sich nicht in einer öffentlichen Anstellung befinden, im Wege der politischen Behörde des Wohnortes bis 31. März 1901 beim k. k. Landesschulrathe für Krain in Laibach einzubringen.

Jene Bewerber aus dem Stande der öffentlichen Volks- und Bürgerschulen, welche die Anrechnung der bisherigen Dienstzeit zum Zwecke der Zuerkennung von Quinquenalzulagen anstreben, haben diesen Anspruch im Gesuche zum Ausdrucke zu bringen.

K. k. Landesschulrath für Krain. Laibach am 19. Februar 1901.

An der zweiclassigen Volksschule in Obergurk ist die zweite Lehrstelle definitiv, eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre ordnungsmässigen Gesuche im vorgeschriebenen Dienstwege bis 1. April 1901 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai am 12. März 1901.

Št. 290

o. šol. sv. Na štirirazrednici z dvema paralelkama v Št. Jerneju razpisuje se učiteljska služba s postavnimi prejemki v stalno ali začasno nameščenje.

Oziralo se bode v prvi vrsti na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje za to službo vlagati je predpisanim potem do dne 10. mal. travna 1901 tu-sem.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 9. sušca 1901.

Št. 269

o. šol. sv. Na trirazrednici v Škocijanu pri Dobravi razpisuje se učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno ali začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo vlagati je predpisanim potem tu-sem do 7. mal. travna t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 7. sušca 1901.

Št. 103

o. šol. sv. Mesto učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Radomlju s postavnimi prejemki je oddati stalno, event. začasno.

Prošnje je podati predpisanim potem tukajšnjemu uradu do 2. mal. travna 1901.

C. kr. okr. šol. svet v Kamniku, dne 7. sušca 1901.

Listnica uredništva:

Na Štajersko: Vaše „Misli o predpustnem času“ so že zastarele. Prosimo kaj drugega! — G. J. L.: Vaše pismo smo izročili g. Rešetarju v uporabo. — G. Rešetar I.: Prihodnjič. — Na Notranjsko: Članek nima več aktualne vrednosti; treba se bo pripravljati že za deželnozborske volitve. Polemika z omenjenim listom bi bila dobri stvari le v škodo, ker stoji zdaj ta list na odločnem naprednem stališču. Liste, ki se potezajo za hrvatsko-slovenski klub naših državnih poslancev, moramo le podpirati. — G. V. Z. v M.: Bomo dragevolje priobčili prihodnjič.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francisek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/4 strani 10 K, 1/8 strani 8 K, 1/16 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska Milčeva tiskarnica v Ljubljani.

Naznanjam da je

III. zvezek Šolskih pesmi

nabral in izdal Gabr. Majeen

izšel v drugi izdaji.

Cena mu je 80 h (brez poštnine). Dobita se še tudi prva dva zvezka.

V Mariboru, dne 1. sušca 1901.

Viljem Blanke, knjigarna.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Milčeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **E. Kavčič**, trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **F. Lilleg**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
14. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mline Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Dunajski cesti Graiserjeva hiša v Ljubljani.
15. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
16. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
17. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.